

Pigghuder, som sjøpølse, sjøstjerner, slangestjerner og kråkeboller, i all sin prakt.
Echinoderms, such as sea cucumbers, sea stars and sea urchins, with all its beauty.

1.5 Havforskningsinstituttet og forvaltningsplanen for Barentshavet

Tiltak i Barentshavet og i havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen skjer i dag ofte uten tilstrekkelig kunnskap om hvilke belastninger de påfører økosystemet. Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 12 Rent og rikt hav (2001–2002) sluttet Stortinget seg til vurderingen av behovet for en mer helhetlig, økosystembasert forvaltning av norske havområder. Dette er også i tråd med den internasjonale utviklingen på området, blant annet gjennom det regionale samarbeidet i det nordøstlige Atlanterhavet, i OSPAR, Arktisk Råd, ICES, Nordsjøkonferansene og EU. Stortinget sluttet seg til at Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten skulle være det første havområdet hvor en plan for slik helhetlig forvaltning skulle utarbeides. Den vil danne utgangspunkt for arbeidet med tilsvarende planer for andre norske havområder.

Petter Fossum
petter.fossum@imr.no

Barentshavet og i havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen er i dag rene og rike områder og har et enestående dyreliv. De helt spesielle forholdene i havet her har gjort dem til gyte- og oppvekstområde for fiskebestander av internasjonal betydning som torsk, sild, lodde, blåkveite og uer. Barentshavet gir grunnlag for høsting av store mengder fisk og er derfor meget viktig for Norge. Disse fiskebestandene gir også livsgrunnlag for store sjøfuglkolonier og en rekke sjøpattedyrbestander.

Arbeidet med forvaltningsplanen startet i 2002 etter behandling i Stortinget og har vært organisert gjennom en interdepartemental styringsgruppe ledet av Miljøverndepartementet. Deltakere i styringsgruppen har i tillegg vært Arbeids- og sosialdepartementet (fra høsten 2005), Fiskeri- og kystdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet (fra høsten 2005), Olje- og energidepartementet og Utenriksdepartementet. Fra starten av var Havforskningsinstituttet representert i gruppen, men i skrivefasen har det ikke vært eksterne deltakere. I denne fasen har Miljøverndepartementet konferert med nøkkelpersoner som er blitt innkalt til møtene.

Styringsgruppen sørget i perioden 2002 til 2003 for utarbeidelse av et felles faktagrunnlag for vurderingene av havom-

rådet, både når det gjaldt naturmessige, miljømessige og samfunnmessige forhold. I tillegg ble Havforskningsinstituttet og Polarinstituttet bedt om å lage en miljø- og ressursbeskrivelse for området.

Fire utredninger

På dette grunnlaget ble det i 2003 og 2004 utarbeidet fire utredninger for konsekvenser av aktiviteter som kan påvirke miljøtilstanden, ressursgrunnlaget eller mulighetene for å drive annen næringsaktivitet i havområdet, først og fremst petroleumsvirksomhet, fiskeri og skipstrafikk. I tillegg ble det utarbeidet en utredning for konsekvensene av ytre påvirkninger som langtransporterte forurensninger, utslipp fra landbasert virksomhet, klimaendringer og påvirkning fra aktiviteter i Russland.

I 2004 etablerte styringsgruppen en gruppe som hadde som oppgave å sammenstille det faglige grunnlaget for en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Gruppen ble ledet av Norsk Polarinstitutt og Fiskeridirektoratet, og har for øvrig bestått av Havforskningsinstituttet, Oljedirektoratet, Kystdirektoratet, Riksantikvaren, Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for naturforvaltning, Sjøfartsdirektoratet og Statens strålevern.

Miljøkvalitetsmål

Som en del av det forberedende arbeidet til forvaltningsplanen ga Fiskeridepartemen-

Fig 1.5.1
Utarbeidelsen av en helhetlig, økosystembasert forvaltningsplan for området Lofoten-Barentshavet.
Development of an ecosystem based plan for the management of the Barents Sea and adjacent waters.

tet og Miljøverndepartementet i november 2003 et særskilt oppdrag til Havforskningsinstituttet og Norsk Polarinstittutt, der de ble bedt om å foreslå miljøkvalitetsmål for Barentshavet. Rapporten fra arbeidsgruppen, Forslag til indikatorer og miljøkvalitetsmål for Barentshavet, forelå i 2005.

Havforskningsinstituttet har også bidratt til arbeid med å definere kunnskapsbehov og foreslå forvaltningsmål.

I mai 2005 arrangerte Miljøverndepartementet en stor konferanse om forvaltningsplanen i Tromsø, der det samlede faglige arbeidet var gjenstand for diskusjon. Nærmere 200 mennesker deltok på konferansen.

Sameksistens mellom olje og fiskeri

Etter ønske fra blant annet Stortinget, har Olje- og energidepartementet etablert en egen gruppe for vurdering av sameksistens mellom fiskeri- og petroleumsnæringen (Sameksistens II). Gruppen ble sammensatt av representanter fra Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Havforskningsinstituttet, Direktoratet for naturforvaltning, Statens forurensnings-tilsyn, Fiskeridirektoratet, Petroleumstilsynet, Oljedirektoratet, Norges Fiskarlag og Oljeindustriens Landsforening. Dette er en oppfølging av Sameksistens I som leverte sluttrapport i juli 2003. Sameksistens II er ment å styrke den miljøfaglige siden. Arbeidet i gruppen har vært koordinert med forvaltningsplanarbeidet, og rapporten fra vil foreligge samtidig med forvaltningsplanen.

A management plan for the Barents Sea

To protect the Barents Sea and Lofoten-Vesterålen ecosystems, the Norwegian government in 2002 commissioned an overall plan for the management of the Barents Sea. The plan will be launched in March 2006 and is written by the Ministry of Environment assisted by the Ministries of Fisheries and Coastal Affairs; Petroleum and Energy; Foreign Affairs; Trade and Industry; and Social Affairs. It is based on an ecosystem approach to the management of marine resources and will take into account the combined impact on the ecosystem of the oil industry, fishing activities and ship traffic. IMR has contributed to the work through several reports, thus providing part of the knowledge on which the plan is based. The management plan for the Barents Sea will be used as a model for similar plans for all large ecosystems in Norwegian waters.